

TÉMY DIZERTAČNÝCH PRÁC NA AKADEMICKÝ ROK 2026/2027

Názov študijného odboru: psychológia

Názov študijného programu: psychológia

Meno a priezvisko pedagóga: Prof. PhDr. Marián Špajdel, PhD.

Názov dizertačnej práce: Modulácia kognitívnych funkcií pomocou rTMS: neurofyziologické mechanizmy, účinnosť a faktory stimulačných protokolov.

Krátky abstrakt témy:

Repetitívna transkraniálna magnetická stimulácia (rTMS) je moderná prístrojová metóda pri ktorej magnetické impulzy vytvárajú v cieľovej oblasti mozgu slabé elektrické prúdy. Takto je možné dočasne zvýšiť alebo znížiť excitabilitu neurónov a tým modulovať ich aktivitu. V rámci témy bude doktorand skúmať účinky rôznych rTMS protokolov (napr. stimulačných, inhibičných, theta-burst) na vybranú kognitívnu doménu (napr. sluchové vnímanie, pracovná pamäť, pozornosť, exekutíva, jazyk, rozhodovanie). Pomocou psychodiagnostických testových metód bude možné hodnotiť krátkodobé aj dlhodobé účinky stimulácie rTMS, ako aj interindividuálnu variabilitu odpovede na rTMS.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. PhDr. Mária Dédová, PhD.

Názov dizertačnej práce: Individuálne, sociálne a existenciálne prediktory kyberšikanovania a kyberviktimizácie u adolescentov

Krátky abstrakt témy:

Dizertačná práca má za cieľ objasniť sociálne (význam rodiny, vrstovníkov, školy) a existenciálne faktory (hodnoty, nádej, zmysel života) v súvislosti s rozvojom kyberšikanovania u adolescentov. Výskumné zistenia majú potenciál prispieť k adekvátnemu zostaveniu preventívnych programov v školách a metodických postupov pre pedagógov.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. PhDr. Mária Dédová, PhD.

Názov dizertačnej práce: Vybrané psychologické faktory prispievajúce k rozvoju šikanovania u adolescentov v školskom prostredí

Krátky abstrakt témy:

Šikanovanie predstavuje závažný problém v školskom prostredí s dlhodobými negatívnymi dopadmi na duševné zdravie adolescentov. Práca sa zameriava na identifikáciu a analýzu kľúčových psychologických faktorov, ktoré prispievajú k rozvoju šikanujúceho správania. Výsledky existujúcich výskumov poukazujú na komplexnú interakciu rizikových faktorov a zdôrazňujú význam včasnej identifikácie a preventívnych intervencií zameraných na rozvoj prosociálnych kompetencií. Pochopenie psychologických mechanizmov šikanovania má zásadný význam pre tvorbu efektívnych preventívnych programov v školskom prostredí.

Meno a priezvisko pedagóga: prof. Mgr. Peter Halama, PhD.

Názov dizertačnej práce: Formálne charakteristiky meracích nástrojov ako faktor bezobsahového súhlasu: Experimentálne overenie efektu vlastností položiek

Krátky abstrakt práce:

Bezobsahový súhlasný odpoveďový štýl predstavuje tendenciu respondentov súhlasiť s položkami psychodiagnostických nástrojov bez ohľadu na ich obsah, čo môže významne narúšať validitu psychologického merania. Hoci sa výskum doteraz orientoval najmä na osobnostné alebo sociálne faktory, relatívne málo pozornosti bolo venovanej formálnym charakteristikám samotných meracích nástrojov, napríklad dĺžke položiek, ich jazykovej náročnosti či typu a rozsahu odpovedacích stupníc. Práve tieto vlastnosti môžu ovplyvňovať kognitívnu záťaž respondenta a tým aj zvýšenú náchylnosť k bezobsahovému súhlasu. Dizertačná práca sa zameria na experimentálne skúmanie vplyvu vybraných formálnych charakteristík psychodiagnostických položiek na výskyt bezobsahového súhlasu. Plánované sú viaceré experimentálne postupy (napr. manipulácia vlastností položiek, jazykovej komplexnosti, porovnávanie efektu rôznych typov odpoveďových škál atď.), ktoré umožnia testovať ich hlavné aj interakčné efekty. Cieľom je identifikovať štrukturálne charakteristiky meracích nástrojov, ktoré prispievajú k vzniku bezobsahového súhlasu, a zároveň objasniť, či tieto efekty pôsobia nezávisle alebo v kombinácii s kognitívnymi schopnosťami a motivačnými faktormi respondentov.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. Mgr. Michal Kohút, PhD.

Názov dizertačnej práce: Poddajnosť nestačí? Kognitívne prediktory bezobsahového súhlasu v kontexte interakčného modelu a jeho odlíšenia od sociálnej žiaducnosti

Krátky abstrakt práce:

Bezobsahový súhlasný odpoveďový štýl vyjadruje tendenciu respondenta odpovedať na položky psychodiagnostických nástrojov smerom k súhlasu bez ohľadu na ich obsah. Rovnako ako iné odpoveďové štýly predstavuje potenciálnu hrozbu pre validitu psychodiagnostických nástrojov. Napriek viacerým výskumom však doposiaľ neboli dostatočne identifikované kognitívne prediktory tohto fenoménu. Doteraz jediným identifikovaným prediktorom je sociálna poddajnosť, ktorá však predikuje aj spoločensky žiaduci odpoveďový štýl, pričom predchádzajúce zistenia boli výrazne limitované sebvýpoveďovou povahou merania tohto konštruktu. Predpokladáme, že za bezobsahovým súhlasom stojí interakcia kognitívnych faktorov a sociálnej poddajnosti. Takýto interakčný model by mohol objasniť aj rozdiel medzi bezobsahovým súhlasom a sociálnou žiaducnosťou. Dizertačná práca sa má zamerať na skúmanie kognitívnych prediktorov bezobsahového súhlasu a na ich úlohu v interakčnom modeli. Jej vypracovanie bude vyžadovať nadobudnutie znalostí v oblasti pokročilých psychometrických analýz, ako aj kreatívne využitie rôznych metodologických prístupov na identifikáciu kognitívnych prediktorov a meranie sociálnej poddajnosti. Zameranie práce môže byť koncipované všeobecnejšie, s dôrazom na rôzne psychodiagnostické metodiky, alebo po dohode špecifikované na konkrétnejšie oblasti, napríklad dotazníky zamerané na konšpiračné myslenie, pro-environmentálne postoje a iné.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. PhDr. Peter Žitný, PhD.

Názov dizertačnej práce:

Senzitivita voči nespravodlivosti v kontexte osobnostných črt, nádeje a temných osobnostných črt

Krátky abstrakt práce:

Senzitivita voči nespravodlivosti predstavuje stabilnú osobnostnú dispozíciu určujúcu, do akej miery jednotlivci afektívne a kognitívne reagujú na situácie vnímané ako nespravodlivé. Doterajší výskum ukazuje, že senzitivita voči nespravodlivosti súvisí s morálnym hodnotením, altruistickým správaním aj zvýšenou zraniteľnosťou voči negatívnemu afektu, avšak komplexné integračné modely prepájajúce tento konštrukt s multidimenzionálnou osobnosťou, pozitívnymi motivačnými zdrojmi a temnými osobnostnými črtami zatiaľ chýbajú. Navrhovaná štúdia sa usiluje zaplniť túto medzeru vytvorením modelu, ktorý prepája štyri perspektívy senzitivity voči nespravodlivosti (obeť, pozorovateľ, profitujúci, páchatel) s dimenziami veľkej päťky, dispozičnou nádejou a črtami temnej triády. Očakávaným prínosom je jemnejšie rozlíšenie adaptívnych a maladaptívnych foriem senzitivity voči nespravodlivosti v kontexte širšej osobnostnej architektúry. Výsledky môžu prispieť k lepšiemu pochopeniu toho, prečo u niektorých jednotlivcov vedie vysoká vnímavosť na nespravodlivosť k prosociálnemu angažovaniu, empatii a snahám o nápravu, zatiaľ čo u iných sa spája skôr s resentmentom, pomstychtivosťou a cynickým hodnotením sveta. Prakticky môže model informovať intervenčné prístupy v oblasti rozvoja morálnej citlivosti, prevencie radikalizácie a posilňovania psychologickú odolnosť u skupín, ktoré sú vystavené opakovanému zažívaniu nespravodlivosti alebo ju tak aspoň interpretujú.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. PaedDr. Vladimíra Kurincová Čavojová, PhD.

Názov dizertačnej práce: Epistemické normy naprieč sociálnymi identitami: Ako skupinové normy ovplyvňujú motiváciu k presnosti a šírenie dezinformácií

Krátky abstrakt práce: Dizertačná práca bude skúmať, ako rôzne sociálne identity vytvárajú odlišné epistemické normy – a ako tieto normy ovplyvňujú motiváciu byť presný a šírenie (dez)informácií. Hoci je známe, že politická identita skresľuje formovanie presvedčení, nové výskumy naznačujú, že identity ako napríklad vedecké, náboženské či iné skupiny sa výrazne líšia v tom, ako si cenia dôkazy, kritické skúmanie a hľadanie pravdy. Na základe aktualizovaného Identity-Based Model of Belief (Van Bavel et al., 2024) bude dizertačná práca skúmať, či normy týkajúce sa presnosti, dôvery v dôkazy alebo lojalitu ku skupine ovplyvňujú ochotu jednotlivcov spochybňovať svoje presvedčenia, hodnotiť dôkazy a zdieľať (dez)informácie. Pomocou kombinácie dotazníkov, experimentov a behaviorálnych úloh zdieľania informácií porovnáme identity s normami orientovanými na presnosť (napr. vedci, novinári) s identitami založenými na viere, tradícii alebo lojalite. Cieľom je zmapovať, ako sa epistemické normy internalizujú, ako ovplyvňujú zdieľanie informácií ako signál sociálnej identity a či intervencie zamerané na normy môžu posilniť motiváciu k presnosti v rôznych skupinách. Projekt prispeje k teoretickému rozvoju výskumu sociálnej identity a dezinformácií a poskytne odporúčania pre efektívne stratégie na obmedzenie šírenia nepravdivých informácií.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. PhDr. Kinga Izsóf Jurášová, PhD.

Názov dizertačnej práce: Kultúrne mediátory vzťahu medzi environmentálne zodpovedným spotrebiteľským správaním a religiozitou.

Krátky abstrakt práce:

Opakovane sa potvrdzuje priamy aj nepriamy (moderačný a mediačný) efekt religiozity na proenvironmentálne správanie. Výsledky výskumov zároveň poukazujú na to, že pozitívny vplyv religiozity – založený na náboženských postojoch – sa prejavuje na úrovni environmentálne zodpovedného spotrebiteľského správania. Religiozita však prispieva k tomuto správaniu aj prostredníctvom sociálneho tlaku uplatňovaného na komunitnej úrovni. Práve miera a charakter tohto sociálneho tlaku otvárajú priestor na úvahy o možnej kultúrnej podmienenosti. Hoci existujú výskumy mapujúce rozdiely medzi individualistickými a kolektivistickými kultúrami v proenvironmentálnom správaní, menšia výskumná pozornosť je venovaná špecifickým kultúrnym dimenziám (podľa koncepcie G. Hofstedeho), ktoré by mohli vstupovať do vzťahu medzi religiozitou a environmentálne zodpovedným spotrebiteľským správaním. Dizertačná práca by sa preto mala zamerať na preskúmanie možného mediačného efektu kultúry vo vzťahu medzi religiozitou (so zreteľom na náboženské postoje, náboženské orientácie a silu náboženského presvedčenia) a špecifickou podobou proenvironmentálneho správania, konkrétne spotrebiteľského/nákupného správania. V súlade s koncepciou Hofstedeho sa od doktoranda očakáva zabezpečenie zberu dát minimálne v piatich štátoch, pričom minimálny počet respondentov je $N = 1250$.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. PhDr. Kinga Izsóf Jurášová, PhD.

Názov dizertačnej práce: Intolerancia neistoty a repetitívne negatívne myslenie/(ruminácia) ako transdiagnostické mediátory kyberchondrie a zdravotnej úzkosti

Krátky abstrakt práce:

Dizertačný projekt sa zameriava na empirické overenie rozličných mediačných modelov, ktoré opisujú vzťah medzi kyberchondriou a zdravotnou úzkosťou prostredníctvom transdiagnostických kognitívno-emočných mechanizmov. Intolerancia neistoty a repetitívne negatívne myslenie (najmä ruminácia) sú považované za centrálné procesy, ktoré môžu sprostredkovať buď (a) vplyv kyberchondrického správania na následné zvýšenie zdravotnej úzkosti, alebo (b) vplyv preexistujúcej zdravotnej úzkosti na rozvoj a udržiavanie kyberchondrie. Projekt sa preto usiluje o systematické porovnanie týchto konkurenčných modelov s cieľom identifikovať smerovosť a špecifickú úlohu uvedených transdiagnostických mechanizmov. Očakávaným prínosom je precíznejšie teoretické ukotvenie vzťahu medzi digitálne sprostredkovaným zdravotným správaním a psychopatologickými prejavmi úzkosti, ako aj vytvorenie základov pre cielenejšie preventívne a terapeutické intervencie. Téma je vhodná pre uchádzačov so záujmom o klinickú psychológiu, kognitívne modely psychopatológie a výskum správania v online prostredí.

TÉMY DIZERTAČNÝCH PRÁC NA AKADEMICKÝ ROK 2026/2027 V SPOLUPRÁCI SO SAV

Názov študijného odboru: psychológia

Názov študijného programu: psychológia

Meno a priezvisko pedagóga: Prof. Mgr. Peter Halama, PhD., Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV, Bratislava

Názov dizertačnej práce: Religiózne a spirituálne faktory konšpiračných presvedčení

Krátky abstrakt práce:

Dizertačná práca sa zameriava na skúmanie religióznych a spirituálnych faktorov, ktoré ovplyvňujú tvorbu a udržiavanie konšpiračných presvedčení. Výskum vychádza z poznatkov psychológie náboženstva, pričom predpokladá, že religiozita a spiritualita môžu pôsobiť obojako – ako zdroje dôvery a redukcie konšpiračných presvedčení, ale aj ako katalyzátory podozrievavosti a uzavretosti voči iným skupinám. Cieľom práce je identifikovať konkrétne dimenzie religiozity a spirituality, ktoré buď podporujú, alebo redukujú inklináciu ku konšpiračným presvedčeniam.

Meno a priezvisko pedagóga: PhDr. Eva Ballová Mikušková, PhD., Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV, Bratislava

Názov dizertačnej práce: Nepodložené presvedčenia u adolescentov

Krátky abstrakt práce:

Dizertačná práca bude riešiť nepodložené presvedčenia (napr. konšpiračné) v populácii adolescentov. Cieľom práce bude zmapovanie toho, ako sa nepodložené presvedčenia formujú v adolescentnom veku, ktoré kognitívne, emočné a sociálne faktory súvisia s podporou nepodložených tvrdení, resp. s rozvojom podpory nepodložených tvrdení. Práca bude mať charakter longitudinálnej štúdie.

Meno a priezvisko pedagóga: doc. Mgr. Gabriel Baník, PhD., Spoločenskovedný ústav CSPV SAV, Košice

Názov dizertačnej práce: Interpersonálna dynamika a heterogenita symptómov depresie: Výskum interpersonálnych vzťahov

Krátky abstrakt práce:

Uvedená dizertačná práca sa bude zaoberať skúmaním špecifických interpersonálnych interakcií z pohľadu rôznych symptómov depresie. Depresia je heterogénne ochorenie, ktoré sa v klinickom obraze prejavuje širokým spektrom symptómov. Pri operacionalizácii depresie, presahujúcej rámec štandardných diagnostických nástrojov (DSM-5, MKCH-11), sa ukazuje, že depresia sa môže manifestovať rôznymi prejavmi. Tieto prejavy môžu viesť k

špecifickým reakciám okolia, čím sa vytvára rôznorodá dynamika v interpersonálnych vzťahoch. Cieľom tejto práce je prostredníctvom obsahovej a fenomenologickej analýzy skúmať, aké rôzne reakcie okolia môžu zažívať ľudia vykazujúci symptómy depresie. Inými slovami, práca sa zameria na to, aké reakcie vyvolávajú rôzne symptómy depresie u ľudí, ktorí sú v kontakte s osobou trpiacou depresiou – či už ide o rodinných príslušníkov, priateľov alebo klinických pracovníkov. Zároveň sa bude skúmať, aké rôzne reakcie vo vzťahu k svojmu okoliu prejavujú samotní ľudia s depresiou. Následne, prostredníctvom regresných a sieťových modelov, bude práca skúmať, ako rôzne symptómy depresie ovplyvňujú interpersonálnu dynamiku. Napríklad, aký je ich vzťah k typom vzťahovej väzby, raným maladaptívnym schémam a módom, interpersonálnej senzitivite a podobne. Skúmaním týchto špecifických prepojení na úrovni interpersonálnej dynamiky depresie, s ohľadom na jej heterogenitu, sa práca pokúsi poskytnúť hlbšie porozumenie toho, ako jednotlivé symptómy depresie narúšajú fungovanie vo vzťahoch s druhými. Takto môže práca ponúknuť cenné poznatky, ktoré bude možné využiť pri personalizovanejšom prístupe k starostlivosti o duševné zdravie, zlepšovaní sociálneho fungovania a znižovaní osamelosti u ľudí so zvýšenou mierou symptómov depresie.

Meno a priezvisko pedagóga: Mgr. Jakub Šrol, PhD., Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV, Bratislava

Názov dizertačnej práce: Vplyv konšpiračných presvedčení na kvalitu medziludských vzťahov

Krátky abstrakt práce:

Psychologický výskum konšpiračných presvedčení za posledné roky viedol k identifikácii mnohých príčin a dôsledkov dôvery konšpiračným teóriám. Jedna z oblastí tohto výskumu, ktorá zatiaľ zostáva takmer úplne neprebádaná, sa týka toho, ako konšpiračné presvedčenia ovplyvňujú a sú ovplyvňované medziludskými vzťahmi, napríklad na úrovni rodiny, priateľov, či romantických vzťahov. Zatiaľ čo osamelosť a sociálne vylúčenie môže prispievať k dôvere konšpiračným teóriám, konšpiračné presvedčenia sú zasa spojené s nižšou spokojnosťou v blízkych vzťahoch, čo môže viesť k bludnému kruhu konšpiračných presvedčení a sociálneho vylúčenia. Úlohou tejto práce bude lepšie pochopiť mechanizmy stojace na pozadí týchto súvislostí a potenciálne identifikovať intervencie, ktoré by dokázali zmierňovať negatívne vplyvy dôvery konšpiračným teóriám na kvalitu medziludských vzťahov.

Meno a priezvisko pedagóga: Mgr. Jakub Šrol, PhD., Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV, Bratislava

Názov dizertačnej práce: Príčiny a dopady konšpiračných presvedčení o LGBTI+ komunite a možnosti ich redukcie

Krátky abstrakt práce:

Väčšina výskumu konšpiračných presvedčení sa venuje presvedčeniam týkajúcim sa relatívne mocných skupín ľudí, napríklad predstaviteľov vlád či finančných skupín. Nedávne štúdie ale zdôrazňujú, že konšpiračné teórie sa šíria aj vo vzťahu k relatívne bezmocným spoločenským skupinám, ako napríklad rôznym spoločenským menšinám, vrátane LGBTI+ menšiny.

Úlohou tejto práce bude preskúmať možné príčiny a dopady rozšírenia konšpiračných presvedčení o LGBTI+ ľuďoch na vnímanie tejto komunity a zároveň identifikovať možnosti redukcie týchto presvedčení s cieľom znížiť predsudky či diskrimináciu LGBTI+ ľudí.

Meno a priezvisko pedagóga: Mgr. Matúš Grežo, PhD., Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV, Bratislava

Názov dizertačnej práce: Negatívna ideologická identita a afektívna polarizácia

Krátky abstrakt práce: Teória sociálnej identity predpokladá, že naša identita vzniká na základe členstva v skupinách (napr. politické strany alebo ideologické tábory). Príslušnosť k skupine vytvára v mysli rozdelenie ľudí na tých, ktorí sú súčasťou našej skupiny (ingroups) vs. tých, ktorí nie (outgroups), čo vedie k favorizovaniu členov vlastnej skupiny a následne k negatívnej zaujatosti voči členom vonkajších skupín. Najnovšie práce v oblasti politickej psychológie však poukazujú na to, že za afektívnou polarizáciou často môže stáť tzv. negatívna identita, ktorú teória sociálnej identity nepokrýva. Je založená nie na uvedomení si “kým som”, ale “kým nie som”. Dôležité je, že negatívna identita môže byť psychologicky primárna – môže sa rozvinúť ešte pred vytvorením väzby na vlastnú skupinu. Táto perspektíva spochybňuje základný predpoklad teórie sociálnej identity, podľa ktorého práve väzba na vlastnú skupinu vyvoláva negatívnu zaujatost voči vonkajším skupinám. Táto práca rozširuje klasickú perspektívu teórie sociálnej identity o aspekt negatívnej identity a zisťuje, ako tieto dve rôzne podoby predikujú afektívnu polarizáciu v slovenskej dospeléj populácii. Práca sa sústreďuje na spoločenské témy, ktoré v súčasnom spoločenskom a politickom diskurze štiepia spoločnosť na vyhranené ideologické tábory.

Meno a priezvisko pedagóga: Mgr. Magdalena Adamus, PhD., Ústav experimentálnej psychológie CSPV SAV, Bratislava

Názov dizertačnej práce: Sociálno-psychologický pohľad na mizogýniu ako odraz medziskupinových postojov: úloha existenčných hrozieb, konšpiračných presvedčení a politickej orientácie

Krátky abstrakt práce:

Posledné roky priniesli regres v oblasti práv žien a nárast tradičných pohľadov na rodové role. Vedecký záujem sa preto zameriava na identifikáciu korelátov a základných príčin negatívnych postojov a násilia voči ženám vrátane mizogýnie. Tento projekt pristupuje k problematike mizogýnie zo sociálno-psychologického hľadiska medziskupinových postojov a hľadá jej príčiny v skúsenostiach s existenčnými hrozbami, neistotou, politickou orientáciou a tiež konšpiračnými presvedčeniami. Projekt predpokladá aplikáciu multimetódového prístupu, od prierezových štúdií na pochopenie korelačných súvislostí medzi premennými až po experimentálne a/alebo longitudinálne štúdie, ktoré umožňujú identifikovať základné príčiny mizogýnie a navrhnúť účinné intervencie na zmiernenie negatívnych postojov voči ženám.